

Remissvar SOU 2024:56, animalieproduktion med hög konkurrenskraft

Ert dnr LI2024/01638

Förbundet svensk fäbodkultur och utmarksbruk FSF, är positiv till många av förslagen i utredningen och önska lämna följande synpunkter med hänvisning till rubrikerna i sammanfattningen.

Det är många faktorer som påverkar

Utredaren framför att lantbruksföretagen med djur blir färre och större, att det är positivt för svensk livsmedelsberedskap och att strukturomvandlingen bör fortgå. FSF delar inte den uppfattningen. Tvärtom leder denna strukturrationalisering till en stor sårbarhet.

De mindre gårdarna som är spridda i landet är extremt viktiga för att kunna upprätthålla en livsmedelsproduktion i händelse av krig eller katastrof. Vi vet att djursmittor kommer att öka med ett varmare klimat och vi har redan sett exempel på äggbrist i landet på grund av smitta på en enda gård. USA har idag äggbrist av samma anledning. En annan aspekt är att de stora gårdarna lägger under sig all jordbruksmark. De mindre gårdarna avvecklar, säljer av sin utrustning och tappar sin kompetens. Om den stora gården slås ut finns det därmed ingen möjlighet att ta upp jordbruket igen för att kompensera bortfallet. Slutligen är storjordbruken extremt beroende av insatsvaror och transportkedjor. Störningar i till exempel fodertransporter blir katastrofala när tusentals djur är beroende av kontinuerlig intransport av foder.

Det är mycket viktigt att nedläggningen av de mindre jordbruken motverkas och att samhällets stöd ses över så att animalieproduktionen bibehålls i hela landet. FSF företräder en animalieproduktion med fäboddrift som idag är liten men som har kapacitet att växa. Det är en djurhållningsform som kan fungera även i kristider på grund av få insatsvaror och ett nyttjande av naturbeten.

Utveckla djurskyddsföreskrifterna

FSF är positiv till förslaget om ökad flexibilitet och målstyrda bestämmelser. I fäboddriften går djuren fritt hela dygnet eller när det gäller mjölkdjuren, hela dagarna. Nattetid tas de senare in i traditionella ladugårdar för mjölkning och vila. Måtten på båsen uppfyller ofta inte dagens krav men från djurskyddssynpunkt innebär de mindre båsen inga problem för de raser som används. Korna står även uppbundna, en nödvändighet för mjölkningen och för att de ska vara vana vid hantering. En ko som under dagen vandrat många kilometer är mycket nöjd att få komma in och vila på sin plats i lugn och ro utan konkurrens från andra kor. FSF anser att även tjurar som hålls med korna ska kunna bindas upp nattetid. Det är totalförbudet i Sverige idag.

Mjölkkor i lösdrift undantas från beteskrav

Detta är ingen fråga för fäbodbruket som ju bygger helt på betesdrift, men från djurskyddssynpunkt anser FSF att alla kor åtminstone måste få möjlighet till utevistelse och rastning.

Öka och förbättra ersättningen

FSF delar utredarens uppfattning att ekonomiska konsekvenser vid sanktioner kan vara orimligt hårda. Små jordbruk är också missgynnade när det gäller investeringsstödet. Det går inte att få stöd för en liten investering, som för det mindre lantbruket skulle göra stor skillnad. Detta måste ändras. Fäbodbruket har nyligen antagits av UNESCO som ett immateriellt kulturarv. Mjölkning och förädling av mjölken till olika fäbodprodukter är en grundbult i kulturarvet. För att det ska vara möjligt att föra detta vidare behöver ersättningen till de som hanterar mjölk på fäboden ökas väsentligt då det är mycket tidskrävande och förknippat med ett litet djurantal. Idag missgynnas detta i stödreglerna.

Ökade ersättningar för rovdjursangrepp och stängsling

FSF vars medlemmar håller djuren i skog och fjäll kan drabbas av rovdjursangrepp. FSF är därför positiv till ökade ersättningar för rovdjursangrepp och stängsling.

Kontroller och administrativ börda

FSF vill poängtera vikten av att det görs likartade och rättssäkra bedömningar. Kontrollmyndigheterna har möjlighet att godta exempelvis avvikelser i utrymmesmåtten, vilket ger en flexibilitet. Det är viktigt att alla länsstyrelser använder föreskrifterna avseende detta på ett likvärdigt sätt och att man ser till djurens mående och inte enbart till måttstocken.

Virtuella stängsel

FSF har i ett par års tid påtalat att vi skulle vara behjälpta av att få använda oss av virtuella stängsel för att hindra våra djur att gå ut på vägar, järnvägar, stugområden etcetera, samt för att kunna beta mindre marker till gagn för miljön. FSF är därför mycket positiv till utredarens förslag att införa en ändring i djurskyddsförordningen som möjliggör detta.

Stärk djurägarnas ställning i livsmedelskedjan

En viktig lönsamhetsfråga är svårigheten att sälja sina produkter. Idag saknas mjölkhämtning på många ställen. Mejerierna väljer själva vilka de ska hämta mjölk hos och en liten eller avlägsen producent är de inte intresserade av. I Norge har mejerierna hämtningsplikt vilket borde övervägas även i Sverige. Livsmedelsreglerna måste också ses över så att det blir möjligt att sälja sina produkter året om utan alldeles för stora kostnader. Sammantaget har en liten producent mycket svårt att tjäna pengar på sin produktion idag på grund av ett omfattande och oflexibelt regelverk som inte alls tar hänsyn till besättningsstorlek och förutsättningar på den lilla gården, utan gäller lika för alla.

Peter Helander
ordförande FSF

Åsa Regnander Dahl
styrelseledamot FSF